

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2024-2025
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 27 Μαΐου 2025
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: 1Α

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ

ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ (15) ΣΕΛΙΔΕΣ

Μία παραλία σωστή χρωματική πανδαισία

Οι Σποράδες¹ είναι φημισμένες για τις υπέροχες παραλίες τους: τα τρκουάζ νερά συναντώνται με καταπράσινα δάση και η εικόνα τους παραπέμπει περισσότερο σε Καραϊβική παρά σε νησί του Αιγαίου. Η Αλόνησος, προικισμένη με μαγευτικές παραλίες, παραμένει ανέγγιχτη από τον μαζικό τουρισμό. Μια από τις παραλίες της, το Κοκκινόκαστρο, έχει καταφέρει να κλείσει εντός της όλα τα χρώματα της φύσης.

Όταν φτάσαμε στο Κοκκινόκαστρο, αφού παρκάραμε και πριν κατεβούμε τα σκαλάκια και τον κατηφορικό δρόμο που οδηγεί στην ακτή, επιλέξαμε να σταματήσουμε για λίγο εκεί και να θαυμάσουμε το τοπίο. Ο κόκκινος βράχος που μπαίνει μέσα στη θάλασσα συνδυάζεται με τα πράσινα δέντρα των λόφων, το βαθυγάλανο νερό, τα βότσαλα και την άμμο της παραλίας που συνδυάζουν διάφορες αποχρώσεις. Κοινώς, ένας χρωματικός συνδυασμός που ήταν ο καλύτερος πρόλογος πριν απολαύσουμε το μπάνιο μας.

Στην παραλία, υπάρχουν ξαπλώστρες, ομπρέλες και αρκετός χώρος για να απλώσετε τη δική σας πετσέτα. Αν έρθετε εδώ αρκετά νωρίς το πρωί, είναι πιθανό να προλάβετε να απολαύσετε τον καλύτερο ίσκιο. Δηλαδή τη φυσική σκιά που προσφέρουν τα πεύκα. Η ακτή είναι καλυμμένη με βότσαλα ανάκατα με άμμο. Σε κάποια σημεία, τα μεγαλύτερα σε μέγεθος βότσαλα κάνουν το περπάτημα λίγο πιο δύσκολο. Σημαντικό να ειπωθεί ότι η θάλασσα βαθαίνει με φυσιολογικό ρυθμό, στοιχείο που την κάνει κατάλληλη για παιδιά.

Το όνομα της παραλίας μοιάζει «παραπλανητικό». Θα ήταν πιο ταιριαστό να λέγεται Κοκκινόβραχος, γιατί κάστρο δεν θα δείτε. Η επικρατέστερη θεωρία για την προέλευση της ονομασίας της παραλίας αναφέρει ότι ίσως αυτή οφείλεται στον νεολιθικό οικισμό που υπήρχε εκεί κοντά, όπως έδειξαν οι ανασκαφές. Σε αυτό τον οικισμό οφείλεται ίσως το δεύτερο συνθετικό στην ονομασία της παραλίας.

Όπως συμβαίνει στις περισσότερες παραλίες της Αλοννήσου, ο βυθός στο Κοκκινόκαστρο είναι καταπληκτικός. Όσοι έχετε μάσκα και βατραχοπέδιλα επιβάλλεται να τα φέρετε μαζί σας και να προγραμματίσετε να περάσετε αρκετό χρόνο στην παραλία. Επίσης, μπορείτε να νοικιάσετε κανό² και να φτάσετε έως το απέναντι νησάκι, εκεί που βρέθηκαν σημαντικά προϊστορικά ευρήματα.

[...]

Διασκευή

Πηγή: <https://www.travel.gr/experiences/nature/kokkinokastro-alonnisoy-mia-paralia-s/>
Ημερομηνία ανάρτησης: 06/06/2023

¹ **Σποράδες**: είναι σύμπλεγμα νησιών του Αιγαίου πελάγους. Ένα από αυτά τα νησιά είναι και η Αλόνησος.

² **κανό**: μακρόστενη ελαφριά βάρκα που κινείται με κουπί (χρησιμοποιείται κυρίως στη θάλασσα για καλοκαιρινή ψυχαγωγία).

A.I.1. Να αναφέρετε τον δέκτη και τον σκοπό του συντάκτη του Κειμένου.

(μονάδες 3)

Ενδεικτική απάντηση:

- **Δέκτης:**

- Οι αναγνώστες / αναγνώστριες της (ταξιδιωτικής) ιστοσελίδας / του άρθρου / του κειμένου
- Αυτοί που ενδιαφέρονται / επιθυμούν να επισκεφθούν το νησί Αλόνησος / την παραλία «Κοκκινόκαστρο».

- **Σκοπός συντάκτη:**

- Να περιγράψει / παρουσιάσει στους αναγνώστες / στις αναγνώστριες τις ομορφιές της παραλίας «Κοκκινόκαστρο» (στην Αλόνησο).
- Να ενημερώσει τους αναγνώστες / τις αναγνώστριες για τις ομορφιές της παραλίας «Κοκκινόκαστρο» / για μια παραλία στην Αλόνησο, το «Κοκκινόκαστρο».
- Να πείσει / παροτρύνει τους αναγνώστες / τις αναγνώστριες να επισκεφθούν την παραλία «Κοκκινόκαστρο».

A.I.2. Να καταγράψετε **τρία (3)** χαρακτηριστικά του τοπίου που συναντά ο επισκέπτης της παραλίας «Κοκκινόκαστρο».

(μονάδες 3)

Ενδεικτική απάντηση:

Τρία (3) χαρακτηριστικά του τοπίου:

- «Ο κόκκινος βράχος / που μπαίνει μέσα στη θάλασσα»
- «τα πράσινα δέντρα των λόφων»
- «το βαθυγάλανο νερό / τα βότσαλα / την άμμο της παραλίας που συνδυάζουν διάφορες αποχρώσεις»
- «ξαπλώστρες, ομπρέλες»
- «τη φυσική σκιά που προσφέρουν τα πεύκα»
- «η ακτή είναι καλυμμένη με βότσαλα ανάκατα με άμμο»
- ...

A.I.3. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τη θεματική πρόταση και **μία (1)** πρόταση λεπτομέρεια από την τέταρτη (4^η) παράγραφο του Κειμένου.

(μονάδες 3)

Απάντηση:

Θεματική πρόταση (περίοδος):

«Το όνομα της παραλίας μοιάζει «παραπλανητικό».

Επιλογή μίας (1) πρότασης (ή περιόδου) από τις λεπτομέρειες:

- «Θα ήταν πιο ταιριαστό να λέγεται Κοκκινόβραχος, γιατί κάστρο δεν θα δείτε.»
- «Η επικρατέστερη θεωρία για την προέλευση της ονομασίας της παραλίας αναφέρει ότι ίσως αυτή οφείλεται στον νεολιθικό οικισμό που υπήρχε εκεί κοντά, όπως έδειξαν οι ανασκαφές.»
- «Σε αυτό τον οικισμό οφείλεται ίσως το δεύτερο συνθετικό στην ονομασία της παραλίας.»

A.I.4. Να δηλώσετε, αν το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων είναι «ΟΡΘΟ» ή «ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟ» γράφοντας στο τετράδιο των απαντήσεών σας «Ο» ή «Λ» αντίστοιχα.

α. Η παραλία «Κοκκινόκαστρο» βρίσκεται στην Αλόνησο.

β. Η θάλασσα στο Κοκκινόκαστρο είναι κατάλληλη για παιδιά.

γ. Το όνομα της παραλίας «Κοκκινόκαστρο» οφείλεται σε ένα κάστρο που βρίσκεται εκεί.

δ. Ο επισκέπτης του Κοκκινόκαστρο μπορεί να φτάσει μέχρι το απέναντι νησάκι με κανό.

(μονάδες 2)

Απάντηση:

α. ΟΡΘΟ

β. ΟΡΘΟ

γ. ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΟ

δ. ΟΡΘΟ

A.I.5. α. Να επιλέξετε το είδος της περιγραφής (υποκειμενική / αντικειμενική) που επικρατεί στη δεύτερη (2^η) παράγραφο του Κειμένου.

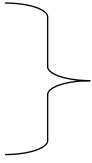
β. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας και να την τεκμηριώσετε με **ένα (1)** στοιχείο από τη συγκεκριμένη παράγραφο.

(μονάδες 3)

Ενδεικτική απάντηση:

α. Υποκειμενική περιγραφή

β.

Αιτιολόγηση	Τεκμηρίωση
<ul style="list-style-type: none">• α' ρηματικό πρόσωπο• ενεργητική σύνταξη <ul style="list-style-type: none">• συχνή χρήση επιθέτων• έκφραση προσωπικών κρίσεων και συναισθημάτων (ή εκφράζεται η άποψη του / της αρθρογράφου)	<ul style="list-style-type: none">➤ «όταν φτάσαμε στο «Κοκκινόκαστρο» / «αφού παρκάραμε» / «πριν κατεβούμε τα σκαλάκια ...» / «επιλέξαμε να σταματήσουμε ...» / «και να θαυμάσουμε ...»➤ «τα πράσινα δέντρα των λόφων» / «το βαθυγάλανο νερό»➤ «ένας χρωματικός συνδυασμός που ήταν ο καλύτερος πρόλογος πριν απολαύσουμε το μπάνιο μας»

A.I.6. «Το όνομα της παραλίας μοιάζει «παραπλανητικό».

α. Να αναφέρετε γιατί η πιο πάνω πρόταση είναι επαυξημένη.

β. Να τη μετατρέψετε σε απλή πρόταση.

(μονάδες 4)

Ενδεικτική απάντηση:

α. Έχει περισσότερους όρους από τους βασικούς (Υποκείμενο – Συνδετικό Ρήμα – Κατηγορούμενο). / Υπάρχει ο προσδιορισμός «της παραλίας».

β. Το όνομα μοιάζει «παραπλανητικό».

A.I.7. «... γιατί κάστρο δεν θα δείτε. Η επικρατέστερη θεωρία για την προέλευση της ονομασίας της παραλίας αναφέρει ότι ίσως αυτή οφείλεται στον νεολιθικό οικισμό που υπήρχε εκεί κοντά, όπως έδειξαν οι ανασκαφές.»

α. Να γράψετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται το καθένα από τα υπογραμμισμένα ρήματα του πιο πάνω αποσπάσματος.

β. Να μετατρέψετε τα υπογραμμισμένα ρήματα στον Εξακολουθητικό Μέλλοντα, διατηρώντας το πρόσωπο, τον αριθμό και τη φωνή.

(μονάδες 4)

Απάντηση:

α. Αναγνώριση χρόνου:

(δεν) θα δείτε: Συνοπτικός / Στιγμαίος Μέλλοντας
αναφέρει: Ενεστώτας
υπήρχε: Παρατατικός
έδειξαν: Αόριστος

β. Μετατροπή στον Εξακολουθητικό Μέλλοντα:

(δεν) θα βλέπετε
θα αναφέρει
θα υπάρχει
θα δείχνουν

A.I.8. Να μεταφέρετε τα πιο κάτω υπογραμμισμένα ονοματικά σύνολα στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

- α.** «... να απολαύσετε τον καλύτερο ίσκιο.»
β. «... βρέθηκαν σημαντικά προϊστορικά ευρήματα.»

(μονάδες 4)

Απάντηση:

- α.** καλύτερους ίσκιους
β. προϊστορικό εύρημα

A.I.9. Να γράψετε **ένα (1)** παράγωγο ουσιαστικό και **ένα (1)** παράγωγο επίθετο που προέρχονται από το ρήμα «επιλέξαμε».

Να αντιγράψετε στο τετράδιο απαντήσεων τον ακόλουθο πίνακα και να τον συμπληρώσετε κατάλληλα.

Παράγωγο ουσιαστικό	Παράγωγο επίθετο

(μονάδες 2)

Ενδεικτική απάντηση:

Παράγωγο ουσιαστικό	Παράγωγο επίθετο
επιλογή, επίλογος, επιλεκτικότητα, επιλεξιμότητα, επιλογέας, ...	επιλεκτικός, -ή, -ό, επιλογικός, -ή, -ό, επιλέξιμος, -η, -ο, επίλεκτος, -η, -ο, ...

A.I.10. Να γράψετε **ένα (1)** συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις χωρίς να αλλάξετε τον γραμματικό της τύπο και τη σημασία που έχει μέσα στη φράση.

- α. «... φυσική σκιά που προσφέρουν τα πεύκα.»
β. «... βρέθηκαν σημαντικά προϊστορικά ευρήματα.»

(μονάδες 2)

Ενδεικτική απάντηση:

- α. προσφέρουν: δίνουν, χαρίζουν, παρέχουν, ...
β. σημαντικά: σπουδαία, πολύτιμα, αξιόλογα, ...

A.II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

Το καλοκαίρι πλησιάζει! Θέλετε να πείσετε τον φίλο / τη φίλη σας που ζει στο εξωτερικό να έρθει να σας επισκεφτεί. Να γράψετε μια επιστολή, στην οποία **θα περιγράψετε την αγαπημένη σας παραλία**, καθώς και **δύο (2) δραστηριότητες** που θα μπορούσατε να κάνετε εκεί μαζί, ώστε να περάσετε αξέχαστες καλοκαιρινές διακοπές.

(έκταση: τουλάχιστον 200 λέξεις)

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρετε το ονοματεπώνυμό σας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σας.

Ενδεικτική απάντηση:

Πρόλογος

- Παρουσίαση του θέματος της επιστολής
- Σκοπός της επικοινωνίας
- Σύνδεση της ζέστης του καλοκαιριού με τη δροσιά που προσφέρει το θαλασσινό στοιχείο
- Ονομασία / προσδιορισμός τοποθεσίας (της παραλίας)
- Τρόπος μετάβασης / διαδρομή / εγγύτητα παραλίας από τον χώρο διαμονής
- Λόγος προτίμησης της συγκεκριμένης παραλίας και δυνατότητα δραστηριοτήτων που προσφέρει
- Άλλος συναφής πρόλογος

Σημείωση: Κάποια από τα πιο πάνω σημεία (σύνδεση του καλοκαιριού με τη θάλασσα, ονομασία, προσδιορισμός του χώρου και τρόπος μετάβασης) μπορούν να αναφερθούν εναλλακτικά στην αρχή του Κύριου Μέρους.

Κύριο μέρος

Περιγραφή αγαπημένης παραλίας:

- περιγραφή παραλίας από μακριά / κοντά / κίνηση στον χώρο / στατικότητα στον χώρο / από γενική εντύπωση σε ειδικές λεπτομέρειες
- πρώτη εντύπωση θαλασσινού τοπίου: γαλήνιο - ήσυχο, θορυβώδες: γέλια - παιδικές φωνές - μουσική - ενέργεια
- έκταση: μήκος και πλάτος παραλίας
- περιγραφή θάλασσας (χρώμα και καθαρότητα νερού), βαθιά, καταγάλανη, γαλαζοπράσινη, ρηχή, ήρεμη, φουρτουνιασμένη, αφρισμένη, άγρια, κρυστάλλινα νερά
- ψαράδες, βαρκούλες / ιστιοφόρα / πλοιάρια / επιβατικά πλοία: να σχίζουν τα νερά της θάλασσας, άνθρωποι να κολυμπούν μέσα στη θάλασσα
- χρώματα και ήχοι: μπλε θάλασσα, ήχος των κυμάτων, μυρωδιά - γεύση αλμύρας
- φυσικά χαρακτηριστικά / περιγραφή παραθαλάσσιου χώρου / ακρογιαλιάς: όμορφη, μικρή, αμμουδερή, βοτσαλωτή, αμμώδης, βραχώδης, μοιάζει με εξωτική παραλία, λευκή άμμος, ψιλή άμμος
- δάσος από πεύκα που φτάνουν μέχρι τη θάλασσα
- υποδομές και παροχές: πολύχρωμες ομπρέλες και άνετες ξαπλώστρες, οργανωμένη παραλία, προσβασιμότητα για ΑμεΑ, ναυαγοσώστες, διαθεσιμότητα τροφίμων και ποτών
- ηλιοβασίλεμα: χρώμα ουρανού και θάλασσας
- βράδυ: έναστρος ουρανός που λάμπει στα καθαρά νερά της γαλαζοπράσινης θάλασσας
- το τοπίο τη συγκεκριμένη εποχή (καλοκαίρι): σπάνια / μοναδική ομορφιά, μυστηριώδης / συναρπαστική εικόνα
- ...

Σημείωση: Αναμένεται επαρκής ανάπτυξη τριών σημείων.

Περιγραφή δραστηριοτήτων:

- οργανωμένες δραστηριότητες: μοναδική εμπειρία στη θάλασσα με κανό, ελεύθερη πτώση που κόβει την ανάσα, αίσθηση απελευθέρωσης με τζετ σκι, διασκέδαση με θαλάσσιο ποδήλατο, φανταστικές καταδύσεις, επιδεξιότητα και ισορροπία με σανίδα όρθιας κωπηλασίας, σέρφινγκ, άλλα θαλάσσια σπορ
- εξερεύνηση θαλασσινών σπηλιών που βρίσκονται κοντά και μαγεία ανακάλυψης των θησαυρών που κρύβουν στο εσωτερικό τους
- συναρπαστική εξερεύνηση βυθού (μάσκα, βατραχοπέδιλα, ...)
- ψάρεμα στην ακτή / ψάρεμα με τη βάρκα / βαρκάδα
- κολύμπι μέχρι το απέναντι κοντινό νησάκι / αγώνες κολύμβησης / μακροβούτια
- παιχνίδια στην άμμο: πύργοι / ολόκληρα κάστρα να ορθώνονται σαν γλυπτά και να χρυσίζουν στον ήλιο / παιχνίδι με κοχύλια και βότσαλα
- ομαδικά παιχνίδια με μπάλα: ρακέτες, βόλεϊ, ποδόσφαιρο
- βόλτα κατά μήκος της ακτής, τρέξιμο στην άμμο
- πικνίκ / διοργάνωση βραδινών πάρτι στην παραλία
- ...

Σημείωση: Αναμένεται επαρκής ανάπτυξη δύο σημείων.

Επίλογος

- Γενική εντύπωση
- Διαβεβαίωση στον φίλο / στη φίλη για τις αξέχαστες διακοπές που θα περάσετε μαζί
- Ενθάρρυνση προς τον φίλο / τη φίλη να έρθει
- Αναμονή με ανυπομονησία για την απάντησή του / της
- ...

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΟΝΑΔΩΝ

A. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (12 μονάδες)

Πρόλογος

Κύριο Μέρος

Επίλογος

B. ΔΟΜΗ (12 μονάδες)

- Εξωτερικά δομικά στοιχεία επιστολής (χωροχρονικό πλαίσιο αναφοράς, προσφώνηση, επιφώνηση)
- Εξωτερικά στοιχεία κειμένου (πρόλογος, κύριο μέρος, επίλογος)
- Δομή παραγράφων
- Αλληλουχία ιδεών και σύνδεσή τους, διάρθρωση ιδεών

Γ. ΕΚΦΡΑΣΗ (12 μονάδες)

- Σαφήνεια - σύνταξη
- Ακριβολογία - επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου
- Ύφος ανάλογο του επικοινωνιακού πλαισίου και της επικοινωνιακής περίπτωσης (φιλική επιστολή)

Δ. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ (4 μονάδες)

- Ορθή χρήση γραμματικών κανόνων

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Λαϊκό παραμύθι, «Η Σιχούνα» (απόσπασμα)**

Ένας πλούσιος έμπορος έχει τρεις κόρες. Χάνει όμως όλη την περιουσία του στη θάλασσα και στην προσπάθειά του να κόψει ένα τριαντάφυλλο για την αγαπημένη του κόρη Σιχούνα, αναγκάζεται να υποσχεθεί σε ένα φίδι να του τη στείλει για να ζήσουν μαζί σε ένα παλάτι με σαράντα κάμαρες, κάτω από την επιφάνεια της γης.

Κι έτσι πέρασαν αρκετές μέρες κι η Σιχούνα ζούσε με το φίδι. Εκείνο, όταν αυτή καθόταν, πήγαινε και αγκάλιαζε τα πόδια της, αλλά εκείνη ούτε μια φορά δεν τού 'πε έναν γλυκό λόγο. Όταν βαρέθηκε τη μοναξιά, άρχισε να κρύβεται απόμερα και να κλαίει. Το φίδι, πάλι, αμέσως το κατάλαβε ότι, καθώς ήταν παραχαϊδεμένη, πεθυμούσε τον κύρη και τ' αδέλφια της, και γι' αυτό της είπε μια μέρα να διαλέξει και να πάρει ό,τι πράγματα θέλει και να πάει να τους βρει. Αυτή πια απ' τη χαρά της δεν ήξερε τι να κάνει. Πήρε χρυσαφικά, γέμισε τις τσέπες της, κι άλλα καλά όποια θέλησε, και κίνησε να πάει σπίτι της.

Το φίδι, όταν είδε πως θα φύγει και δεν έχει σκοπό να γυρίσει πίσω, έκλαψε και της είπε: «Πήγαινε δες τους και ξαναέλα. Εγώ, αν δεν έρθεις, θα πεθάνω.»

Κι η Σιχούνα του έδωσε το λόγο της πως θα πάει να τους δει κι αμέσως θα γυρίσει πίσω.

Στο σπίτι του πατέρα της, μόλις την είδαν, τρόμαξαν κι έκλαψαν απ' τη χαρά τους. Τό 'λεγαν ποτέ πως η αδελφή τους ζει και θα τη δουν; Θαρρούσαν πως την έφαγε το φίδι. Ύστερα εκείνη τους ιστόρησε όλα όσα είδε κάτω από τη γη, τους έδωσε κι έβαλαν τα χρυσαφικά και ό,τι πήρε και τους πήγε. Αυτοί από τότε κι ύστερα δεν προσπαθούσαν να τη μεταπείσουν. Εκείνη, αφού έμεινε αρκετά, άρχισε να τυραννιέται για το φίδι της, μήπως πάει αργά και ψοφήσει. Μια μέρα σηκώθηκε να πάει, αλλά τ' αδέρφια της δεν την άφησαν, κι έτσι έμεινε άλλη μια βδομάδα.

Όταν πήγε, το φίδι βγήκε στη ρίζα της τριανταφυλλιάς και ψυχομαχάει να πεθάνει. Αυτή, σαν το είδε, έκλαψε.

Κι εκείνο, σαν την είδε να κλαίει, τη ρώτησε: «Σιχούνα μου, τι κλαις; Με λυπήθηκες; Μ' αγαπάς καθόλου;»

Κι εκείνη του είπε: «Σ' αγαπώ.»

Δεν πρόφτασε να τελειώσει το λόγο της, και ξαφνικά το φίδι χάθηκε από μπροστά της και στον τόπο του παρουσιάστηκε ένας χρυσός λεβέντης αποδώ ως εκεί πάνω. Μόλις τον είδε η Σιχούνα, τρελάθηκε απ' τη χαρά της.

Εκείνος αγκάλιασε τα πόδια της και της είπε: «Αν δεν ήσουν εσύ, εγώ θα ήμουν χαμένος. Εγώ ήμουν βασιλόπουλο και μ' αγάπησε η θυγατέρα μιας ξωτικιάς. Έκανε πολλά για να την πάρω, κι εγώ δε θέλησα. Γι' αυτό κι εκείνη θύμωσε και μ' έκανε φίδι, ώστε να μη βρεθεί κανένας να μ' αγαπήσει. “Το μυστικό σου”, μου είπε, “στην αγάπη κρατάει. Αν βρεθεί κανείς και σ' αγαπήσει, να γίνεις άνθρωπος.” Πέρασαν όμως πολλά χρόνια, και κανένας δε βρέθηκε να μ' αγαπήσει. Ποιος μπορεί ν' αγαπήσει φίδι; Όποιοι μ' έβλεπαν έφευγαν εφτά βουνά μακριά.»

Τότε γύρισαν και πήγαν σπίτι. Ο κύρης της και τ' αδέλφια της, όταν το έμαθαν, άρχισαν να χορεύουν, κι απ' τη χαρά τους δεν ήξεραν τι να κάνουν. Τότε τους πήρε το βασιλόπουλο και

πήγαν και κατέβηκαν κάτω στο παλάτι του. Εκεί τους τάισε και τους πότισε και τους είχε μαζί του. Έκαναν χαρές σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες.

[...]

Το νεοελληνικό λαϊκό παραμύθι, εισ. - επιμ. κειμ. Χρυσούλα Χατζητάκη Καψωμένου, φιολ. έκδ. Γ. Μ. Παράσογλου, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών - Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Θεσσαλονίκη 2002, σσ. 304 - 309

Ερώτηση Β1

Να αναφέρετε και να εξηγήσετε **δύο (2)** διαφορετικά συναισθήματα που νιώθει η Σιχούνα από το σημείο που αποχωρίζεται την οικογένειά της μέχρι το τέλος της ιστορίας. Να τεκμηριώσετε κάθε συναίσθημα με **ένα (1)** στοιχείο από το πιο πάνω απόσπασμα.

(μονάδες 10)

Ενδεικτική απάντηση:

Συναίσθημα	Εξήγηση	Τεκμηρίωση
Λύπη / Στεναχώρια	Ζει με το φίδι κάτω από τη γη. / Δεν του μιλάει, κρύβεται και κλαίει.	«Εκείνο, όταν αυτή καθόταν, πήγαινε και αγκάλιαζε τα πόδια της, αλλά εκείνη ούτε μια φορά δεν τού 'πε έναν γλυκό λόγο.» «Όταν βαρέθηκε τη μοναξιά, άρχισε να κρύβεται απόμερα και να κλαίει.»
Μοναξιά	Νιώθει μοναξιά, είναι μακριά από την οικογένειά της.	«Όταν βαρέθηκε τη μοναξιά, άρχισε να κρύβεται απόμερα και να κλαίει.»
Νοσταλγία	Νοσταλγεί την οικογένειά της.	«Το φίδι, πάλι, αμέσως το κατάλαβε ότι, καθώς ήταν παραχαϊδεμένη, πεθυμούσε τον κύρη και τ' αδέλφια της»
Έκπληξη / Χαρά / Ενθουσιασμός	Όταν το φίδι της επιτρέπει να πάει να δει την οικογένειά της, ξαφνιάζεται ευχάριστα.	«Αυτή πια απ' τη χαρά της δεν ήξερε τι να κάνει.»
Ενοχή / Τύψεις	Καθυστερεί να επιστρέψει και ανησυχεί μήπως το φίδι πεθάνει.	«άρχισε να τυραννιέται για το φίδι της, μήπως πάει αργά και ψοφήσει.»
Συμπόνια / Λύπη	Όταν επιστρέφει και βλέπει το φίδι να ψυχομαχεί.	«Αυτή, σαν το είδε, έκλαψε.»
Αγάπη	Αγαπά το φίδι.	«Κι εκείνη του είπε: «Σ' αγαπώ.»
Θαυμασμός / Χαρά /	Όταν το φίδι μεταμορφώνεται σε βασιλόπουλο, εντυπωσιάζεται / χαίρεται.	«Μόλις τον είδε η Σιχούνα, τρελάθηκε απ' τη χαρά της.»

Ευτυχία / Ενθουσιασμός / Ανακούφιση / Έκπληξη		«Έκαναν χαρές σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες.»
--	--	--

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λαϊκό παραμύθι, «Η κατοικία της Καλής»

Ένας βασιλιάς είχε τρεις κόρες. Όλα τα καράβια του βούλιαξαν, εκτός από δύο, τα οποία ήταν στην Κωνσταντινούπολη. Ήταν πολύ στεναχωρημένος και μόνο η τρίτη του κόρη, η Καλή, του συμπαραστεκόταν. Κάποια στιγμή χρειάστηκε να πάει στην Κωνσταντινούπολη. Οι δύο μεγαλύτερες κόρες τού ζήτησαν δώρα, αλλά η τρίτη τού ζήτησε ένα τριαντάφυλλο. Δεν βρήκε όμως τριαντάφυλλο στην Κωνσταντινούπολη, αλλά στον κήπο ενός πύργου. Εκεί ζούσε ένα θηρίο, το οποίο του είπε να του στείλει την κόρη του, την Καλή, αλλιώς θα πέθαινε αυτός και η κόρη του. Η Καλή αποφάσισε να πάει να ζήσει με το θηρίο.

Όταν ήρθε η ώρα, χτύπησε τρεις φορές το δαχτυλίδι και τρέμοντας βρέθηκε στον πύργο με το θηρίο. Πώς θα το αντίκρυζε; Όπως ο πατέρας της, έτσι κι εκείνη, όλα τα βρήκε έτοιμα. Το βράδυ, μόλις είχε φάει, φτάνει το θηρίο. «Μη φοβάσαι», της λέει, «όλα αυτά που βλέπεις είναι δικά σου.» Έτσι έγινε και την άλλη μέρα και καθημερινά επί τέσσερις μέρες. Κάθε βράδυ ερχόταν το θηρίο και της έλεγε πως ήταν η τύχη της. Όλη την ημέρα που ήταν μόνη, άνοιγε τις πόρτες και τα παράθυρα κι εγύριζε όλον τον πύργο. Παρατήρησε ότι σ' όλα πάνω έγραφε «η κατοικία της Καλής». Είδε κι έναν καθρέφτη που έγραφε το ίδιο και θυμήθηκε την κατοικία του πατέρα της. Ρίχνοντας μια ματιά στον καθρέφτη, τον βλέπει ετοιμοθάνατο κι άρχισε να κλαίει. Το βράδυ, που πήγε το θηρίο, τη ρώτησε: «Γιατί κλαις, Καλή;» «Ο πατέρας μου είναι ετοιμοθάνατος, τον είδα μέσα στον καθρέφτη.» «Μην κλαις, εγώ θα σ' ετοιμάσω αύριο να πας να τον δεις.»

Την άλλη μέρα, πρωί-πρωί, το θηρίο τής ετοίμασε το μπουλού, της έδωσε το δαχτυλίδι και της λέει: «Θα το χτυπήσεις και θα βρεθείς στο παλάτι του πατέρα σου, αλλά δε θα μείνεις περισσότερο από τρεις μέρες εκεί. Εάν μείνεις, θα χαθείς κι εσύ κι εγώ κι ο πατέρας σου.» Χτύπησε η Καλή το δαχτυλίδι και βρέθηκε στο παλάτι. Όταν την είδε ο πατέρας της αμέσως έγινε καλά, γιατί είχε αρρωστήσει επειδή δεν ήξερε τι είχε γίνει η κόρη του. Οι αδερφές της, όταν άκουσαν τα καθέκαστα, τη ζήλεψαν και της έλεγαν να καθήσει ακόμη μια μέρα και δεν θα πάθει τίποτε. Εκείνη τις άκουσε κι έμεινε μια μέρα παραπάνω. Όταν ήρθε η ώρα να φύγει, τις αποχαιρέτησε, χτύπησε το δαχτυλίδι και βρέθηκε στον πύργο. Έμεινε μοναχή όλη την ημέρα και περίμενε το βράδυ να έρθει το θηρίο. Αλλά ούτε το πρώτο, ούτε το δεύτερο βράδυ πήγε, ούτε και το τρίτο κι άρχισε η Καλή να κλαίει απαρηγόρητα γιατί το είχε αγαπήσει πολύ. Για να της περάσει η στενοχώρια, κατέβηκε στο περιβόλι και το βλέπει πεθαμένο σ' ένα αυλάκι. Μόλις το είδε άρχισε πάλι τα κλάματα. Βλέπει δυο ποντικάκια που μαλώνανε και το ένα σκότωσε το άλλο. Η Καλή παίρνει τότε λίγο χωματάκι από τη γη, το ρίχνει στο ποντικάκι και το βλέπει να ζωντανεύει. Ρίχνει τότε και στο πρόσωπο του θηρίου και για μια στιγμή

χάθηκε από μπροστά της. Ανεβαίνει λυπημένη στον πύργο και βλέπει ένα ωραιότατο παλικάρι και το ρωτά πού είναι το θηρίο. Εκείνο της λέει: «Εγώ, Καλή, είμαι· με είχαν καταραστεί να μη γίνω άνθρωπος, αν δε βρεθεί γυναίκα να με γιατρέψει. Τώρα όμως, που βρέθηκες εσύ, έγινα όπως ήμουνα και πρώτα.»

Τότε έστειλαν και ειδοποίησαν τον πατέρα και τη μητέρα του και τον πατέρα της Καλής κι όλοι μαζί εκάθησαν στον πύργο, έκαμαν τους γάμους της Καλής και του θηρίου κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.

Άννα Αγγελοπούλου, Αίγλη Μπρούσκου, *Επεξεργασία παραμυθιακών τύπων και παραλλαγών ΑΤ 300 - 499 (Γεωργίου Α. Μέγα, Κατάλογος Ελληνικών Παραμυθιών -3)*, τεύχ. Α΄ και Β΄, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Ε.Ι.Ε., Αθήνα 1999, σσ. 678 – 680

Ερώτηση Β2 α.

Να συγκρίνετε τα πιο πάνω αποσπάσματα ως προς το περιεχόμενό τους και να καταγράψετε **δύο (2)** ομοιότητες και **δύο (2)** διαφορές που εντοπίζετε.

(μονάδες 10)

Ενδεικτική απάντηση:

Ομοιότητες:

- Και των δύο ο πατέρας υπόσχεται σε ένα ερπετό / θηρίο να στείλει την κόρη του σε αυτό. (εισαγωγή)
- Υπάρχει η κατάρα που προκάλεσε αρχικά τη μεταμόρφωση των ανθρώπων σε φίδι / θηρίο.
- Και οι δύο:
 - ζουν σε παλάτια μαζί με ένα φίδι / θηρίο
 - αγαπούν το φίδι / θηρίο
 - πρέπει να αφήσουν την οικογένειά τους
 - προκαλούν τη μεταμόρφωση του φιδιού / θηρίου σε άνθρωπο με την αγάπη τους
 - παντρεύονται στο τέλος του παραμυθιού / αίσιο τέλος
 - έχουν πλούσιο πατέρα που χάνει την περιουσία του (εισαγωγή)
 - ζητούν από τον πατέρα τους ένα τριαντάφυλλο (εισαγωγή)
 - έχουν δύο αδελφές (εισαγωγή)
 - υπακούνε στον πατέρα τους (εισαγωγή)
 - ...

Διαφορές:

- Η Σιχούνα ζει με ένα φίδι, ενώ η Καλή με ένα θηρίο.
- Η Σιχούνα ζει σε ένα παλάτι με σαράντα κάμαρες κάτω από τη γη, ενώ η Καλή σε έναν πύργο.
- Η Σιχούνα νοσταλγεί την οικογένειά της και κλαίει. Η Καλή είδε στον καθρέφτη τον πατέρα της άρρωστο, κλαίει και θέλει να πάει να δει την οικογένειά της.

- Η Σιχούνα λέει απλά στο φίδι ότι το αγαπά και αυτό μεταμορφώνεται σε βασιλόπουλο, ενώ η Καλή βάζει λίγο χύμα στο πεθαμένο θηρίο και προκαλεί τη μεταμόρφωσή του σε άνθρωπο.
- Στο αδίδακτο κείμενο γίνεται αναφορά σε μπαούλο και δακτυλίδι, ενώ στο διδαγμένο όχι.
- Στο διδαγμένο κείμενο δεν γίνεται αναφορά στη μητέρα της Σιχούνας, ενώ στο αδίδακτο ναι.
- Ο πατέρας της Σιχούνας είναι πλούσιος έμπορος, ενώ της Καλής είναι βασιλιάς. (εισαγωγή)
- Ο πατέρας της Σιχούνας χάνει όλη του την περιουσία από την αρχή, ενώ της Καλής τη χάνει σταδιακά. (εισαγωγή)
- ...

Ερώτηση Β2 β.

Δύο από τα χαρακτηριστικά των λαϊκών παραμυθιών που εντοπίζονται στα παραμύθια «Η Σιχούνα» και «Η κατοικία της Καλής» είναι:

- α. το εξωπραγματικό / μαγικό στοιχείο και
- β. το ευτυχές τέλος.

Να τεκμηριώσετε κάθε χαρακτηριστικό με **ένα (1)** στοιχείο από κάθε παραμύθι και να το εξηγήσετε.

(μονάδες 10)

Ενδεικτική απάντηση:

«Η Σιχούνα»

α. Εξωπραγματικό / μαγικό στοιχείο	
Τεκμηρίωση	Εξήγηση
«Σε ποιον θα πας το τριαντάφυλλο; Όποια κι αν είναι, πες της νά 'ρθει· ειδημή, θα πεθάνω.»	Προσωποποίηση φιδιού - ομιλία
«Η ψυχή μου κρατιόταν απ' το τριαντάφυλλο, και συ το 'κοψες, και τώρα θα πεθάνω. Αν θέλει η θυγατέρα σου να με πάρει, τότε θα γιατρευτώ.»	Προσωποποίηση φιδιού - ομιλία
«Εκείνο, λίγο ακόμα αν δεν πήγαινε, θα φοφούσε. Μόλις την είδε, χάρηκε.»	Προσωποποίηση φιδιού - συναισθήματα
«Την πήρε κι από μια τρύπα εκειδά την κατέβασε κάτω στη γη σ' ένα μεγάλο παλάτι.»	Προσωποποίηση φιδιού - ζει σε παλάτι
«Γι' αυτό κι εκείνη θύμωσε και μ' έκανε φίδι»	Μεταμόρφωση φιδιού

«το φίδι χάθηκε από μπροστά της και στον τόπο του παρουσιάστηκε ένας χρυσός λεβέντης αποδώ ως εκεί πάνω.»	Μεταμόρφωση φιδιού
“Το μυστικό σου”, μου είπε, “στην αγάπη κρατάει. Αν βρεθεί κανείς και σ’ αγαπήσει, να γίνεις άνθρωπος.”	Μεταμόρφωση φιδιού
β. Ευτυχές τέλος	
Τεκμηρίωση	Εξήγηση
«Μόλις τον είδε η Σιχούνα, τρελάθηκε απ’ τη χαρά της. Εκείνος αγκάλιασε τα πόδια της και της είπε: «Αν δεν ήσουν εσύ, εγώ θα ήμουν χαμένος.» «τους πήρε το βασιλόπουλο και πήγαν και κατέβηκαν κάτω στο παλάτι του. Εκεί τους τάισε και τους πότισε και τους είχε μαζί του. Έκαναν χαρές σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες.»	Το φίδι μεταμορφώθηκε σε έναν άντρα λεβέντη. Η Σιχούνα είναι ξανά ευτυχισμένη και ζει σ’ ένα πλούσιο παλάτι.

«Η κατοικία της Καλής»

α. Εξωπραγματικό / μαγικό στοιχείο	
Τεκμηρίωση	Εξήγηση
«Μη φοβάσαι», της λέει, «όλα αυτά που βλέπεις είναι δικά σου.»	Προσωποποίηση - ομιλία θηρίου
«Μην κλαις, εγώ θα σ’ ετοιμάσω αύριο να πας να τον δεις.»	Προσωποποίηση - ομιλία θηρίου
«βρέθηκε στον πύργο με το θηρίο.»	Προσωποποίηση θηρίου - ζει σε πύργο
«Θα το χτυπήσεις και θα βρεθείς στο παλάτι του πατέρα σου, αλλά δε θα μείνεις περισσότερο από τρεις μέρες εκεί.»	Μαγικό στοιχείο
«Η Καλή παίρνει τότε λίγο χωματάκι από τη γη, το ρίχνει στο ποντικάκι και το βλέπει να ζωντανεύει.»	Μαγικό στοιχείο - ζωντάνεψε το ποντικάκι
«βλέπει ένα ωραιότατο παλικάρι και το ρωτά πού είναι το θηρίο. Εκείνο της λέει: «Εγώ, Καλή, είμαι με είχαν καταραστεί να μη γίνω άνθρωπος, αν δε βρεθεί γυναίκα να με γιατρέψει. Τώρα όμως, που βρέθηκες εσύ, έγινα όπως ήμουνα και πρώτα.»	Μεταμόρφωση

<p>«με είχαν καταραστεί να μη γίνω άνθρωπος, αν δε βρεθεί γυναίκα να με γιατρέψει. Τώρα όμως, που βρέθηκες εσύ, έγινα όπως ήμουνα και πρώτα.»</p>	<p>Μεταμόρφωση</p>
<p>β. Ευτυχές τέλος</p>	
<p>Τεκμηρίωση</p>	<p>Εξήγηση</p>
<p>«με είχαν καταραστεί να μη γίνω άνθρωπος, αν δε βρεθεί γυναίκα να με γιατρέψει. Τώρα όμως, που βρέθηκες εσύ, έγινα όπως ήμουνα και πρώτα.»</p> <p>«Τότε έστειλαν και ειδοποίησαν τον πατέρα και τη μητέρα του και τον πατέρα της Καλής κι όλοι μαζί εκάθησαν στον πύργο, έκαμαν τους γάμους της Καλής και του θηρίου κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.»</p>	<p>Το θηρίο μεταμορφώθηκε σε άντρα.</p> <p>Η Καλή και ο άντρας παντρεύτηκαν.</p>

ΤΕΛΟΣ ΛΥΣΕΩΝ